

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ, ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ ТА МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

КАЗНАЧЕЙСЬКА СПРАВА:

**Методичні рекомендації для практичних занять здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
денної форми здобуття вищої освіти**

МИКОЛАЇВ
2023

УДК 336.146.07

К14

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 18 грудня 2023 р., протокол №6.

Укладач:

О. А. Боднар – доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування. Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

О. А. Купчишина – заступник начальника Головного управління ДПС у Миколаївській області;

І. В. Ксьонжик – д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет.

© Миколаївський національний аграрний університет, 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тематичний план дисципліни	6
Рекомендації щодо виконання практичних занять.....	7
Теми та плани практичних занять	8
Практичне заняття № 1-3. Становлення та розвиток казначейської справи. Організаційні основи та бюджетні повноваження органів державної казначейської служби України (ДКСУ).....	8
Практичне заняття № 4-5. Казначейство України як орган оперативного управління фінансовими ресурсами держави.....	14
Практичне заняття №6-7. Платіжна система виконання бюджетів.....	19
Практичне заняття № 8-9. Казначейське обслуговування бюджетів за доходом.....	24
Практичне заняття № 10-11. Казначейське обслуговування за видатками.....	32
Практичне заняття № 12-13. Казначейське обслуговування державних цільових фондів.....	39
Практичне заняття № 14-15. Управління державним боргом. Контроль в системі Казначейства.....	43
Питання для підсумкового контролю знань	50
Список рекомендованої літератури.....	53

ВСТУП

Фінансова діяльність держави передбачає насамперед акумулювання значних фінансових ресурсів до державних цільових фондів на законних підставах і цивілізованими методами та подальший їх розподіл в інтересах усього суспільства. Саме тому вивчення процедур функціонування державних фінансів і необхідною складовою процесу підготовки фахівців-фінансистів у вищій школі, що і передбачено державними стандартами освіти і відповідними навчальними планами.

Основним джерелом коштів, що забезпечує реалізацію різноманітних функцій держави, є Державний бюджет – головний фінансовий план держави на наступний бюджетний рік, що приймається у вигляді закону вищим законодавчим органом країни, і підлягає безумовному виконанню. На стадії виконання державного бюджету провідну роль відіграє Казначейство України, яке забезпечує казначейське обслуговування бюджету за доходами та видатками, контролює надходження та використання бюджетних коштів, здійснює бухгалтерський облік бюджетних операцій і складає звітність за ними. Сьогодні до функцій Казначейства Країни входить обслуговування і місцевих бюджетів. Майбутні спеціалісти-фінансисти повинні належно опанувати як основні моменти бюджетного процесу взагалі, так і процедури казначейського обслуговування державного й місцевих бюджетів зокрема.

Мета дисципліни - формування базових знань теорії та практики організації й функціонування казначейства, його взаємодії з фінансовими службами держави, значення та ролі казначейства у системі державних та місцевих фінансів, у здійсненні економічної політики держави при управлінні державними та місцевими фінансами, вивчення основних напрямів, форм і методів регулювання діяльності органів Державної казначейської служби України (ДКСУ).

Завдання вивчення дисципліни - всебічно підготувати здобувачів вищої освіти із теоретичних питань функціонування казначейської служби (її необхідність, завдання й функції, принципи організації, основні поняття, категорії, терміни) і надати їм певні навички та вміння для подальшого практичного застосування.

Після вивчення дисципліни «Казначейська справа» здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- історію становлення та розвитку Державної казначейської служби України;

- організаційну структуру Державної казначейської служби України;
- характеристику правових основ діяльності ДКСУ;
- бюджетні повноваження казначейства у сучасних умовах;
- касове виконання Державного бюджету за доходами та видатками;
- сутність і призначення бюджетної класифікації та її нормативно-правове забезпечення;
- умови обліку та звітності у системі Казначейства;
- класифікацію платіжної системи виконання бюджету;
- характеристику завдань, напрямів і методів контролю у системі Казначейства;
- порядок обслуговування державного боргу.

Після вивчення дисципліни "Казначейська справа" здобувач вищої освіти повинен **уміти**:

- проводити дослідження фінансового стану та ефективності функціонування системи казначейства;
- аналізувати бюджетні повноваження Казначейства у сучасних умовах;
- визначати учасників бюджетного процесу;
- класифікувати доходи та видатки бюджету, а також фінансування бюджету та державного боргу;
- аналізувати механізм взаємовідносин користувачів коштів з казначейською системою;
- характеризувати механізм перерахування бюджетних коштів через органи Державної казначейської служби України.

Метою виконання практичних робіт є закріплення вивченого теоретичного матеріалу зі змістових модулів курсу, а саме:

1. Становлення та розвиток казначейської служби.
2. Організаційні основи та бюджетні повноваження органів Державної казначейської служби України.
3. Казначейство України як орган оперативного управління фінансовими ресурсами держави.
4. Платіжна система виконання бюджетів.
5. Казначейське обслуговування бюджетів за доходами.
6. Казначейське обслуговування бюджетів за видатками.
7. Казначейське обслуговування державних цільових фондів.
8. Управління державним боргом.
9. Контроль в системі Казначейства.

А також здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати своє вміння застосовувати отримані теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Змістові модулі курсу			Назва теми	Розподіл освітнього часу				Термін виконання, тижднів	Термін контрольного заходу
Найменування	Обсяг, кредит	Сума балів		Всього	ЛК	ПЗ	СР		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Основи казначейської справи	1,33	27 - 44	№1 Становлення та розвиток казначейської справи	8	1	2	5	1	1
			№2 Організаційні основи та бюджетні повноваження органів державної казначейської служби України	10	1	4	5	2-3	3
			№3 Казначейство України як орган оперативного управління фінансовими ресурсами держави	11	2	4	5	3-5	5
			№4 Платіжна система виконання бюджетів	11	2	4	5	5-7	7
Разом 1 змістовий модуль				40	6	14	20	x	x
2. Казначейське обслуговування бюджетів, державних цільових фондів	1,67	33 - 56	№5 Казначейське обслуговування бюджетів за доходами	11	2	4	5	7-9	9
			№6 Казначейське обслуговування бюджетів за видатками	11	2	4	5	9-11	11
			№7 Казначейське обслуговування державних цільових фондів	10	2	4	4	11-13	13
			№8 Управління державним боргом	10	2	4	4	13-15	15
			№9 Контроль в системі Казначейства	8	-	-	8	15	15
Разом 2 змістовий модуль				50	8	16	26	x	x
Всього	3,00	60-100		90	14	30	46	x	x

РЕКОМЕНДЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Перед виконанням практичної роботи здобувачеві вищої освіти необхідно опрацювати рекомендовані літературні джерела, починаючи із законодавчої та нормативної бази, які стосуються поставлених у завданні відповідного варіанта практичної роботи питань.

Далі слід детально вивчити матеріал за даною темою викладений у рекомендованих підручниках, навчальних посібниках та додаткової літератури, в тому числі періодичній, зібрати фактичний матеріал, якщо цього вимагає зміст, глибоко з'ясувати питання і тільки після цього приступити до виконання практичної роботи.

При вирішенні задач потрібно дотримуватися такого порядку:

1. Оволодіти основним змістом теми, використовуючи рекомендовану літературу та конспект відповідної лекції;
2. Ознайомитись з умовами завдання, продумати методику вирішення задачі;
3. Виконати рішення, дотримуючись його логічної послідовності та пояснюючи хід виконання розрахунків. При необхідності результати розрахунків внести до відповідних таблиць;
4. Проаналізувати отримані результати, сформулювати висновки, що пояснюють їх економічний зміст.

ТЕМИ ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1-3

Тема: Становлення та розвиток казначейської справи. Організаційні основи та бюджетні повноваження органів державної казначейської служби України – 6 год.

Мета: засвоєння здобувачами вищої освіти становлення казначейства, вивчення особливостей та повноважень ДКСУ.

Питання для опитування:

1. Поняття «казна».
2. Поняття «казначейство».
3. Військова скарбниця Пилипа Орлика.
4. Княжа казна князів.
5. Прикази, колегії, казенні плати, міністерство.
6. Етапи створення та розвитку казначейства України.
7. Організаційна структура Головного управління Державної казначейської служби України на рівні області.
8. Сутність діяльності та функції Казначейства України.

Додаткові питання:

1. Дайте визначення казни.
2. Коли і де зародились традиції казначейства в Україні?
3. Де і коли вперше дано конституційне визначення державної казни?
4. Які функції виконувало казначейство на початкових етапах свого зародження?
5. Назвіть передумови створення Казначейства України.
6. Охарактеризуйте етапи розвитку Державної казначейської служби України.
7. Охарактеризуйте рівні нормативного регулювання діяльності органів Казначейства України.
8. Яким органом є Державне казначейство?
9. Що розробляє Казначейство України в межах своєї компетенції?
10. Які основні завдання покладено на Казначейство?
11. У чому полягає функціональна діяльність Казначейства?
12. У чому полягає організаційна діяльність Казначейства?
13. У чому полягає правова діяльність Казначейства?

14. Права та обов'язки Голови Казначейства.
15. У чому полягає сутність діяльності Казначейства України?
16. Яку роль виконує Казначейство у бюджетному процесі?
17. Які завдання стоять перед Державною казначейською службою України?
18. Які основні функції виконує Казначейство України?
19. Охарактеризуйте організаційну структуру Казначейства України.
20. Які функції покладаються на обласні головні управління Казначейства України?
21. Що входить до компетенції управлінь (відділень) Казначейства України?
22. Що таке Центральна розрахункова палата та яке її призначення?
23. З якою метою створені регіональні розрахункові палати та які їх основні завдання?
24. Що таке бюджетний процес та з яких стадій він складається?
25. Назвіть принципи бюджетного процесу.
26. Хто є учасниками бюджетного процесу?
27. Дайте визначення бюджетного запиту.
28. Що таке бюджетний розпис і ким він затверджується?
29. Що таке бюджетне призначення?
30. Дайте визначення бюджетного асигнування та бюджетного зобов'язання.
31. З якою метою створюється резервний фонд?
32. Як здійснюється складання, розгляд та затвердження Державного бюджету України?
33. Що слід розуміти під виконанням бюджету? Хто забезпечує цей процес?

Ключові поняття: казна, казначейство, Державна казначейська служба України, функції ДКСУ.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Становлення та розвиток казначейської справи. Організаційні основи та бюджетні повноваження органів державної казначейської служби України» рекомендується опрацювати наступні **літературні джерела:**

- основні [1;8;10; 12; 20];
- додаткові [3; 5; 8; 11].

Практичні завдання:

Завдання № 1. Зазначте структуру Державної казначейської служби України.

Завдання № 2. Етапи становлення та розвитку системи Державного казначейства України. Наведіть у таблиці становлення та розвиток системи Державного казначейства України.

Роки	Функціональне навантаження
Квітень 1995-1997 рр	1995-1996 роки - створення організаційної структури органів Державного казначейства, забезпечення їх ефективної діяльності. 1997 рік - початок запровадження казначейської системи виконання державного бюджету за видатками: на кінець року через органи Державного казначейства здійснювалось 45% операцій щодо виконання Державного бюджету
1998-2000 рр	
2001-2004 рр.	

2005-2006 рр	З II кв. 2005 - II кв. 2006 рр. - на базі органів Державного казначейства України проведено експеримент по запровадженню нового механізму обслуговування розпорядників коштів державного бюджету. Експеримент передбачав відпрацювання механізму по переходу від виділення асигнувань до запровадження погашення зобов'язань розпорядників коштів державного бюджету. Протягом другої половини 2006 року за результатами проведеного експерименту було розроблено та поширено на всій території України Порядок відображення в бухгалтерському обліку по виконанню державного бюджету операцій з обліку зобов'язань розпорядників коштів в органах Державного казначейства, відкриття асигнувань та здійснення видатків
2007-2008 рр	

Завдання № 3. Серед зазначених нище функцій визначте, які саме функції виконує ДКСУ:

1. Контрольна функція дає змогу знати, чи своєчасно й у повному обсязі фінансові ресурси надходять у розпорядження держави, як фактично складаються пропорції перерозподілу бюджетних коштів, наскільки ефективно вони використовуються;
2. Емісійного центру - полягає в тому, що йому належить монопольне право на емісію грошей в обіг, а також випуск національних грошових знаків;
3. Організовує та здійснює касове виконання державного та місцевих бюджетів за принципом єдиного казначейського рахунку;
4. Подає Міністерству фінансів у разі потреби пропозиції про скорочення видатків державного бюджету;
5. Організовує та здійснює взаємні розрахунки між державним і місцевими бюджетами;
6. Регулює фінансові взаємовідносини між державним бюджетом і цільовими фондами, організовує та здійснює контроль за надходженням, рухом і використанням коштів цих фондів;
7. Функцію банківського нагляду і контролю за виконанням банками законодавства з банківської справи, нормативних актів Національного банку та економічних нормативів;
8. виконує операції з іншими коштами, що перебувають у розпорядженні уряду України;

9. як банк держави організовує і здійснює через органи Державного казначейства та уповноважені банки обслуговування державного бюджету України.

Тестові завдання:

1. В перекладі з англійської (the treasury) термін «казначейство» означає:

- А) сукупність фінансових ресурсів держави;
- Б) скарб, цінність;
- В) шкіряна сумка;
- Г) немає правильної відповіді.

2. Історично казначейству були притаманні функції:

- А) відповідало (під королівським наглядом) за карбування монет;
- Б) виконувало функцію облікового відомства;
- В) відповідало за збереження багатства держави;
- Г) усі відповіді правильні.

3. Прообразом казначейства на території України можна вважати:

- А) козацьку скарбницю Запорізької Січі;
- Б) гетьманський скарб;
- В) княжу казну Ярослава Мудрого;
- Г) Департамент державного казначейства в царській Росії.

4. Зі здобуттям незалежності в Україні діяла система виконання бюджету:

- А) казначейська;
- Б) змішана;
- В) банківська;
- Г) немає правильної відповіді.

5. Передумовами запровадження в Україні казначейської системи виконання бюджету були:

- А) в Україні почала формуватися децентралізована банківська система;
- Б) комерційні банки не були зацікавлені в ефективному обслуговуванні бюджетної коштів;
- В) вітчизняна банківська система була ненадійною;
- Г) усі відповіді правильні.

6. З 1995 по 1998 рр. в Україні діяла система виконання бюджету:

- А) змішана;
- Б) банківська;
- В) казначейська;
- Г) немає правильної відповіді.

7. Державне казначейство України було створено:
- А) 27 квітня 1995 року;
  - Б) 27 квітня 1998 року;
  - В) 27 квітня 2001 року;
  - Г) 27 квітня 1992 року.
8. З 1999 року в Україні почала діяти система виконання бюджету:
- А) змішана;
  - Б) банківська;
  - В) казначейська;
  - Г) немає правильної відповіді.
9. В 1998 році відбулися такі зміни в діяльності казначейства України:
- А) запроваджено нову бюджетну класифікацію;
  - Б) введено План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів;
  - В) переведення на казначейське обслуговування позабюджетних коштів бюджетних установ та організацій;
  - Г) усі відповіді правильні.
10. Сучасний етап розвитку ДКСУ характеризується:
- А) реформування системи бухгалтерського обліку у державному секторі;
  - Б) впровадження АІС «Казна»;
  - В) переведенням на казначейське обслуговування фондів соціального страхування;
  - Г) набуттям ДКСУ статусу учасника СЕП НБУ.
11. Казначейство України складається з:
- А) двох рівнів;
  - Б) трьох рівнів;
  - В) чотирьох рівнів;
  - Г) п'ятьох рівнів.
12. Верхній рівень ДКСУ представлений:
- А) центральним апаратом;
  - Б) головними управліннями;
  - В) управліннями;
  - Г) відділеннями;
13. Обласний рівень ДКСУ представлений:
- А) центральним апаратом;
  - Б) головними управліннями;
  - В) управліннями;
  - Г) відділеннями;
14. Районний рівень ДКСУ представлений:

- А) головними управліннями;
- Б) управліннями;
- В) відділеннями;
- Г) правильна відповідь б) і в).

15. Головних управлінь ДКСУ налічується:

- А) 24;
- Б) 25;
- В) 26;
- Г) 27.

16. ДКСУ очолює:

- А) Міністр фінансів України;
- Б) голова ДКСУ;
- В) Міністр кабінету міністрів України;
- Г) заступник Міністра фінансів України.

17. Голова ДКСУ має заступників:

- А) одного;
- Б) двох;
- В) трьох;
- Г) жодного.

18. Голову ДКСУ призначає на посаду:

- А) Міністр фінансів;
- Б) Прем'єр-міністр;
- В) Президент;
- Г) голова НБУ.

19. Заступників голови ДКСУ на посаду призначає:

- А) Міністр фінансів;
- Б) Прем'єр-міністр;
- В) Президент;
- Г) голова НБУ.

20. Голову ДКСУ та його заступників звільняє з посади:

- А) Міністр фінансів;
- Б) Прем'єр-міністр;
- В) Президент;
- Г) голова НБУ.

Практичне заняття № 4-5

Тема: Казначейство України як орган оперативного управління фінансовими ресурсами держави – 4 год.

Мета: ознайомитись з особливостями управління фінансовими ресурсами держави.

Питання для опитування:

9. Управління фінансовими ресурсами в системі казначейства.
10. Схема формування інформації про операції з бюджетними коштами.
11. Єдиний казначейський рахунок (ЄКР) та його значення для виконання бюджетів.
12. Схема відображення операції на ЄКР в центральному апараті Казначейства та його головних управліннях.
13. Стан та перспективи розвитку ЄКР.
14. Розміщення тимчасово вільних коштів ЄКР шляхом придбання облігацій внутрішньої державної позики.
15. Розміщення бюджетних коштів на депозитних рахунках.
16. Управління ЄКР.
17. Класифікація рахунків, які відкриваються в органах казначейства.
18. Відкриття рахунків в органах казначейства.
19. Порядок відкриття та закриття рахунків.
20. Проведення операцій на реєстраційних рахунках.
21. Проведення операцій на спеціальних реєстраційних рахунках.
22. Порядок кодування та аналітичні параметри рахунків.

Додаткові питання:

1. Яким чином Казначейство України здійснює управління грошовими потоками держави?
2. Які нові форми мобілізації та перерозподілу фінансових ресурсів в умовах їх обмеженості може застосовувати Казначейство?
3. Які перспективні напрямки розвитку ДКСУ в контексті загальної концепції розвитку державних фінансів?
4. Що таке єдиний казначейський рахунок та яке його призначення?
5. Які перевали запровадження ЄКР?
6. Порядок управління ЄКР.
7. Охарактеризуйте динаміку залишків коштів на ЄКР.
8. Які перспективні напрямки управління залишками ЄКР показує зарубіжний досвід?
9. Які рахунки відкриваються в органах казначейства?
10. Що таке реєстраційні та спеціальні реєстраційні рахунки?
11. Порядок відкриття і закриття бюджетних рахунків.

12. Порядок відкриття бюджетних рахунків за надходженнями.
13. Які документи подають розпорядники та одержувачі бюджетних коштів до органу казначейства для відкриття їм рахунків?
14. Який порядок розрахунково-касового обслуговування розпорядників бюджетних коштів?
15. Які повноваження мають органи казначейства, забезпечуючи розрахункове обслуговування розпорядника коштів?
16. Який порядок обліку та проведення операцій з власними надходженнями бюджетних установ?
17. Порядок кодування та аналітичні параметри рахунків розпорядників та одержувачів коштів.

Ключові поняття: головне управління ДКСУ, управління ДКСУ, центральний апарат ДКСУ.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Казначейство України як орган оперативного управління фінансовими ресурсами держави» рекомендується опрацювати наступні *літературні джерела*:

- основні [1; 8; 10; 11; 12;32];
- додаткові [3; 5; 8; 11].

Практичні завдання:

Завдання № 1. Рада місцевого самоврядування затвердила рішення про місцевий бюджет на наступний рік, відповідно до якого доходи міського бюджету становлять 50253 тис. грн, а видатки – 49150 тис. грн.

- 1) Визначити який заплановано дефіцит міського бюджету.
- 2) Вказати чи мала рада місцевого самоврядування правові підстави для затвердження рішення про місцевий бюджет з такими плановими показниками.
- 3) Вказати нормативно-правовий акт, який був підставою для прийняття радою місцевого самоврядування рішення про місцевий бюджет на наступний рік з такими плановими показниками.

Завдання № 2. Відповідно до чинного законодавства платники сплачують податки і збори (обов'язкові платежі) до державного бюджету на рахунки для зарахування надходжень, відкриті в органах Державної казначейської служби України.

Опишіть порядок перерахування платниками до державного бюджету податків, зборів (обов'язкових платежів).

Завдання № 3. Для зарахування надходжень до бюджетів органи Державної казначейської служби України відкривають бюджетні рахунки.

Де і на чие ім'я відкриваються ці рахунки, який порядок їх відкриття і термін дії?

Тестові завдання:

1. Консолідований рахунок, відкритий державному казначейству України в Національному банку України для обліку коштів та здійснення розрахунків у системі електронних платежів Національного банку України – це:

- А) єдиний казначейський рахунок;
- Б) реєстраційний рахунок;
- В) рахунок одержувачів бюджетних коштів;
- Г) не бюджетний рахунок.

2. Який номер має «Єдиний казначейський рахунок» плану рахунків бухгалтерського обліку банків щодо виконання державного та місцевого бюджетів:

- А) 1112;
- Б) 1111;
- В) 121;
- Г) 2513.

3. Рахунки, які відкриваються в органах казначейства для забезпечення казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів – це:

- А) небюджетні рахунки;
- Б) спеціальні реєстраційні рахунки;
- В) бюджетні рахунки;
- Г) інші бюджетні рахунки.

4. Рахунки, які відкриваються органами казначейства розпорядникам та одержувачам бюджетних коштів, відокремленим структурним підрозділам розпорядників коштів, підприємствам, установам, організаціям та фізичним особам - суб'єктам підприємницької діяльності за операціями, що не відносяться до операцій за виконанням бюджетів – це:

- А) небюджетні рахунки;

- Б) спеціальні реєстраційні рахунки;
- В) бюджетні рахунки;
- Г) інші бюджетні рахунки.

5. Власні надходження бюджетних установ – це:

- А) це кошти, отримані як плата за надання послуг, виконання робіт, гранти, дарунки та благодійні внески, а також кошти від реалізації продукції чи майна (іншої діяльності);
- Б) рахунки, які відкриваються органами казначейства розпорядникам та одержувачам бюджетних коштів, відокремленим структурним підрозділам розпорядників коштів, підприємствам, установам, організаціям та фізичним особам - суб'єктам підприємницької діяльності за операціями, що не відносяться до операцій за виконанням бюджетів;
- В) рахунки, які відкриваються в органах казначейства для забезпечення казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів;
- Г) немає правильної відповіді.

6. Для відкриття небюджетних рахунків підприємства, установи, організації подають до органів казначейства такі документи:

- А) копію виписки з Єдиного державного реєстру, засвідчену органом, що її видав;
- Б) копію паспорта, засвідчену підписами працівника органу казначейства та фізичної особи - підприємця;
- В) картку зі зразками підписів та відбитка печатки, а також перелік рахунків, якими можуть розпоряджатися зазначені у картці особи, у двох примірниках;
- Г) правильна відповідь а) і в).

7. Для відкриття небюджетних рахунків фізичні особи - підприємці подають до органів казначейства такі документи:

- А) копію виписки з Єдиного державного реєстру, засвідчену органом, що її видав;
- Б) копію паспорта, засвідчену підписами працівника органу казначейства та фізичної особи - підприємця;
- В) картку зі зразками підписів та відбитка печатки, а також перелік рахунків, якими можуть розпоряджатися зазначені у картці особи, у двох примірниках;
- Г) немає правильної відповіді.

8. Правильно організований облік коштів спеціального фонду дозволяє:

- А) покривати витрати пов'язані з організацією та наданням послуг, що надаються бюджетним установам згідно з їх основною діяльністю;

- Б) утримання, облаштування, ремонт та придбання майна бюджетних установ;
- В) здійснювати контроль за повним і своєчасним надходженням коштів спеціального фонду;
- Г) правильна відповідь а) і б).

9. Власні надходження бюджетних установ поділяються на:

- А) дві групи;
- Б) три групи;
- В) чотири групи;

10. Скільки знаків має структура аналітичних рахунків для операцій клієнтів з бюджетними коштами:

- А) 15;
- Б) 14;
- В) 20;
- Г) 21.

Практичне заняття № 6-7

Тема: Платіжна система виконання бюджету – 4 год.

Мета: вивчення поняття платіжних систем та особливостей функціонування СЕП НБУ.

Питання для опитування:

1. Поняття платіжних систем, їх види. Елементи їх ефективного функціонування.
2. Внутрішня платіжна система казначейства, їх завдання та принципи.
3. Система електронних платежів НБУ, її загальна характеристика, функції і завдання, складові компоненти.
4. Електронні платежі документи в СЕП НБУ.
5. Технологічна структура СЕП. Обмін інформацією в онлайн-режимі.
6. Виконання платежів та обмін технологічною інформацією. У файловому режимі.
7. Участь Казначейства в СЕП НБУ.
8. Технологічна модель функціонування платіжної системи казначейства.

Додаткові питання:

1. У чому полягає сутність платіжної системи?

2. Охарактеризуйте елементи платіжної системи.
3. Як на практиці реалізується принцип єдності каси і єдиного бухгалтерського обліку?
4. Що таке єдиний казначейський рахунок та яке його призначення?
5. Які переваги запровадження єдиного казначейського рахунку?
6. Дайте визначення особових, реєстраційних та спеціальних реєстраційних рахунків.
7. Які документи подають розпорядники коштів для відкриття реєстраційних рахунків?
8. Які повноваження мають органи Казначейства, забезпечуючи розрахункове обслуговування розпорядника коштів?
9. Вкажіть порядок відкриття спеціальних реєстраційних рахунків.
10. Як здійснюють операції на реєстраційних рахунках?
11. Що слід розуміти під технічним забезпеченням здійснення платежів?
12. Що таке система захисту інформації?
13. Охарактеризуйте механізм взаємодії користувачів коштів з казначейською системою.
14. Що таке система електронних платежів та які завдання вона має виконати?
15. Охарактеризуйте структуру та складові СЕП.

Ключові поняття: головне управління ДКСУ, управління ДКСУ, центральний апарат ДКСУ.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Платіжна система виконання бюджету» рекомендується опрацювати наступні **літературні джерела:**

- основні [3; 5; 8; 10; 12; 14; 16; 35;37; 39];
- додаткові [9; 10; 11].

Практичні завдання:

Завдання № 1. На аналітичний рахунок, відкритий для міста районного значення за балансовим рахунком 3331 «Кошти, які підлягають розподілу між державним і місцевим бюджетом», протягом операційного дня надійшов податок з доходів фізичних осіб у загальній сумі 185000 грн.

За рішенням місцевого суду громадянину Іванову П.В. необхідно повернути 1300 гривень як надміру сплачені.

Визначити яка сума коштів підлягає розподілу між бюджетами області, району та міста районного значення?

Визначити суми коштів, які повинні бути розмежовані між бюджетами області, району та ОТГ, якщо відповідно до Бюджетного кодексу України відсоток розмежування податку з доходів фізичних осіб: держ.бюджет – 25%, до обласного бюджету становить – 15%, до районного бюджету, до бюджету ОТГ – 60%.

Завдання № 2. Визначити завдання та базові принципи внутрішньої платіжної системи казначейства:

- управління грошовими потоками на всіх рівнях в системі казначейства з метою оптимального використання вільних залишків бюджетних коштів та їх раціонального перерозподілу;
- дієвість казначейського контролю за правильністю зарахування та цільовим спрямуванням і раціональним використанням коштів державного та місцевих бюджетів;
- щоденне відображення підсумкових платіжних балансів головних управлінь казначейства, учасників внутрішніх системних та міжбанківських розрахунків на їх технічних субрахунках ЄКР;
- повнота охоплення бухгалтерським обліком усіх операцій, пов'язаних із надходженням доходів та здійсненням видатків;
- забезпечення головного управління казначейства, відділ у обслуговування операційного дня центрального апарату Казначейства оперативною інформацією про стан внутрісистемних і міжбанківських розрахунків в регіоні для прийняття оперативних рішень з перерозподілу бюджетних коштів в даному регіоні та в системі казначейства в цілому;
- забезпечення належного використання засобів захисту електронних платіжних документів, дотримання вимог інформаційної безпеки;
- єдність каси і єдиних вимог до ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів;
- своєчасність зарахування податків, зборів, інших обов'язкових платежів на бюджетні рахунки за надходженнями, розмежування доходів між бюджетами та фондами, перерахування коштів до державного бюджету та дотацій місцевим бюджетам;
- безперервне та своєчасне проведення внутрісистемних та міжбанківських розрахунків за виконанням державного та місцевих бюджетів за доходами та видатками в системі казначейства та за його межами;

- оперативність формування фінансової та бюджетної звітності про надходження та використання бюджетних коштів;
- відповідальність учасників бюджетного процесу за вчинені ними бюджетні правопорушення.

Завдання внутрішньої платіжної системи казначейства	Базові принципи внутрішньої платіжної системи казначейства

Тестові завдання:

1. Система електронних платежів складається з:
  - А) регіональних розрахункових палат;
  - Б) центральної розрахункової палати;
  - В) клієнтів СЕП;
  - Г) усі відповіді правильні.
2. СЕП може функціонувати в режимі:
  - А) он-лайн;
  - Б) оф-лайн;
  - В) правильні відповіді а) і б);
  - Г) немає правильної відповіді.
3. ДКСУ працює в СЕП НБУ за моделлю:
  - А) 4К;
  - Б) 6;
  - В) 8;
  - Г) 9.
4. Модель обслуговування ЄКР в СЕП НБУ передбачає:
  - А) ведення консолідованого кореспондентського рахунку центрального апарату ДКСУ;
  - Б) відкриття технічних рахунків головним управлінням ДКСУ;
  - В) правильна відповідь а) і б);
  - Г) немає правильної відповіді.
5. Передача платіжних документів з Управлінь ДКСУ в Головні управління ДКСУ здійснюються:
  - А) через АІС «Казна»;
  - Б) через СЕП НБУ;

В) через програмний комплекс «Клієнт-банк»;

Г) електронною поштою.

6. Центральний апарат може керувати роботою ГУ ДКСУ за рахунок:

А) встановлення ліміту технічного рахунку головного управління;

Б) можливості відстеження руху платежів на технічних рахунках впродовж дня;

В) одержання підсумкової інформації про обороти в СЕП на ЄКР та технічних рахунках;

Г) усі відповіді правильні.

7. Платіжна система включає в себе такі елементи:

А) технологічну інфраструктуру;

Б) бухгалтерську і технологічну модель;

В) захист інформації;

Г) усі відповіді правильні.

8. Рахунки, які відкриваються в органах Казначейства для забезпечення обслуговування коштів державного та місцевого бюджетів – це:

А) технічні рахунки;

Б) бюджетні рахунки;

В) не бюджетні рахунки;

Г) усі відповіді правильні.

9. Бюджетні рахунки поділяються на категорії:

А) рахунки за надходженнями та інші бюджетні рахунки;

Б) рахунки для операцій з бюджетними коштами та для операцій з фінансування бюджетів;

Г) правильна відповідь а) і б).

10. Рахунки, які відкриваються одержувачам бюджетних коштів для обліку операцій з виконання плану використання бюджетних коштів – це:

А) спеціальні реєстраційні рахунки;

Б) реєстраційні рахунки;

В) рахунки одержувачів бюджетних коштів;

Г) особові рахунки.

Практичне заняття № 8-9

Тема: Казначейське обслуговування бюджетів за доходом – 4 год.

Мета: визначення та засвоєння головних суб'єктів управління бюджетної системи, особливостей відкриття та обслуговування бюджету держави за дохідною частиною.

Питання для опитування:

1. Суб'єкти управління бюджетною системою.
2. Органи оперативного управління бюджетними коштами.
3. Фінансові органи.
4. Органи доходів і зборів.
5. Органи державної фінансової інспекції.
6. Місцеві ради як представницькі органи місцевого самоврядування.
7. Виконавчі органи місцевого самоврядування.
8. Місцеві державні адміністрації.
9. Установи банків.
10. Порядок обслуговування бюджетів за доходами.
11. Відкриття та забезпечення функціонування рахунків для зарахування надходжень до бюджетів.
12. Зарахування платежів на бюджетні рахунки за надходженнями.
13. Повернення помилково та надміру зарахованих до бюджетів платежів.
14. Відшкодування платникам ПДВ.
15. Розподіл доходів бюджету за встановленими нормативами відрахувань.
16. Організація роботи з обслуговування бюджетів за доходами.
17. Операції з виконання дохідної частини державного бюджету.
18. Порядок зарахування митних платежів.
19. Організація казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами.

Додаткові питання:

1. Дайте визначення державних доходів.
2. Наведіть класифікацію доходів бюджету.
3. За рахунок яких джерел формуються державний та місцевий бюджети?
4. Охарактеризуйте сутність касового виконання державного бюджету за доходами.

5. Які функції Казначейства у процесі виконання бюджету за доходами?
6. У чому різниця між загальним та спеціальним фондами бюджетів?
7. Як здійснюються операції за надходженнями до загального фонду державного бюджету?
8. Яким чином оформляються операції за надходженнями до спеціального фонду державного бюджету?
9. Як здійснюються операції за платежами до бюджету, які розподіляються між державним і місцевими бюджетами?
10. Як відкриваються бюджетні рахунки за надходженнями до бюджету?
11. Яким чином здійснюється облік і складання звітності про надходження коштів до Державного бюджету України?

Ключові поняття: доходи бюджету, загальний фонд бюджету, спеціальний фонд бюджету, касове обслуговування бюджету.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Казначейське обслуговування бюджетів за доходом» рекомендується опрацювати наступні **літературні джерела:**

- основні [16; 17; 19; 20; 23; 29];
- додаткові [2; 11].

Практичні завдання:

Завдання № 1. Які функції здійснюються у процесі казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету органи Державного казначейства України? Доповніть текст в таблиці.

1. Установлюють порядок відкриття та	5. Здійснюють перерахування
2. Здійснюють розподіл	6. Ведуть бухгалтерський облік

3. Формують розрахункові документи і здійснюють	7. Установлюють порядок складання
4. Формують розрахункові документи і проводять	8. Надають інформації про

Завдання № 2. Склад доходів бюджетів встановлюється у главі 5 Бюджетного кодексу. Відповідно до статті 9 загальних положень Кодексу, складниками доходів є надходження, які класифікуються за чотирма ознаками. Назвіть ці ознаки і дайте їх характеристику.

Завдання № 3. Згідно з Бюджетним кодексом, плата за землю справляється за місцем реєстрації платника податку на балансовий рахунок 3321, що підлягає розмежуванню між рівнями бюджетів у такому співвідношенні:

- 25% надходить до обласного бюджету;
- 15% надходить до районного бюджету;
- 60% надходить бюджету села, міста районного значення.

Обчислити, яка сума надійде до бюджету села, якщо платник, що проживає в селі, сплатив 1175 грн податку.

Завдання № 4. Розшифрувати коди класифікації доходів: 14020400, 11020200, 24110200, 41031200, 13020400, 14020200, 14031400, 18010500, 24140600, 33010000 та вказати їх назву;

Встановити за якими кодами класифікації доходів зараховуються до бюджету: інші надходження; збір з операцій придбання (купівлі-продажу) нерухомого майна; мито на товари, що вивозяться суб'єктами підприємницької діяльності; податок з реклами; податок з власників водних транспортних засобів; податок на доходи фізичних осіб – нерезидентів; податок на прибуток підприємств і організацій, що перебувають у державній власності; податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг).

Завдання № 5. Доходи загального фонду місцевих бюджетів у кінці операційного дня акумулюються на рахунках, відкритих за балансовим рахунком 3142 «Надходження до місцевих бюджетів

власних надходжень бюджетних установ» Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі.

Ким проводиться розподіл коштів загального фонду місцевих бюджетів, що зараховані на рахунки, відкриті за балансовим рахунком 3142 «Надходження до місцевих бюджетів власних надходжень бюджетних установ»?

Завдання № 6. Розрахувати обсяг надходження до міського бюджету на наступний бюджетний рік за нижченаведеними даними:

- сукупний плановий фонд заробітної плати по місту – 110 млн. грн.;
- очікуваний прибуток юридичних осіб до оподаткування – 850 млн. грн.;
- обсяг операцій, що підпадатимуть оподаткуванню ПДВ, - 1800 млн. грн.

Норматив відрахування податку з доходів фізичних осіб до міського бюджету - 60%. Куди перераховується решта суми податку з доходів фізичних осіб і на підставі чого?

Завдання № 7. Визначити рівень виконання планових показників окремо по податкових, неподаткових надходженнях до бюджету, доходах від операцій з капіталом за наведеними даними :

(Тис. грн.)

	план	факт
Податок на прибуток	1500,5	1590,0
Податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів	350,2	347,9
Плата за ліцензії на певні види господарської діяльності	21,7	24,5
Надходження від розміщення в установах банків тимчасово вільних бюджетних коштів	150,0	160,0
Збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг	45,0	46,4
Державне мито	34,0	32,0
Надходження від продажу землі	250,0	275,0
Плата за послуги, що надаються бюджетними установами	460,5	490,6
Адміністративні штрафи та інші санкції	100,0	102,5
Мито	34,0	36,0

Тестові завдання:

1. Доходи державного бюджету – це:

- А). передбачені податковим законодавством України загальнодержавні і місцеві податки, збори та обов'язкові платежі;
- Б) фінансові ресурси держави, що використовуються для виконання функцій, закріплених законами за державою;
- В) надходження від реалізації матеріальних цінностей державного резерву;
- Г) усі відповіді вірні.

2. Відповідно до статті 9 Загальних положень БКУ, складниками доходів Державного бюджету України є:

- А) податкові і неподаткові надходження;
- Б) доходи від операцій з капіталом;
- В) трансферти;
- Г) усі відповіді вірні.

3. Зарахування податків, зборів, інших обов'язкових платежів до бюджетів здійснюється:

- А) кожної години;
- Б) щоденно;
- В) щотижнево;
- Г) вірної відповіді немає.

4. У якій формі здійснюються платежі платниками через банки або підприємства поштового зв'язку?

- А) безготівковій або готівковій формі;
- Б) лише у безготівковій формі;
- В) лише у готівковій формі
- Г) усі відповіді вірні.

5. У процесі казначейського обслуговування державного бюджету за доходами та іншими надходженнями органи Державного казначейства України здійснюють такі функції:

- А) здійснюють відрахування дотацій відповідним місцевим бюджетам;
- Б) устанавлюють порядок відкриття та відкривають рахунки в національній валюті в головних управліннях Державного казначейства України та Державному казначействі України для зарахування до державного бюджету доходів та інших надходжень;
- В) формують розрахункові документи і проводять відшкодування податку на додану вартість на підставі висновків органів Державної податкової служби або судових рішень;
- Г) усі відповіді вірні.

6. Казначейське обслуговування бюджетів за доходами відбувається і регламентовано відповідно до:
- А) ст. 29 Бюджетного Кодексу України;
  - Б) плану рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів;
  - В) порядку виконання державного бюджету за доходами;
  - Г) вірної відповіді немає.
7. Бюджетний розпис – це:
- А) документ, в якому встановлюється порядок витрачання коштів розпорядниками;
  - Б) документ, який приймається з метою визначення умов кредитування розрахунків бюджетних коштів;
  - В) документ, в якому встановлюється розподіл доходів та фінансування бюджету головними розпорядниками;
  - Г) вірної відповіді немає.
8. Казначейська система виконання бюджетів діє відповідно до таких принципів:
- А) принцип єдності каси і єдності вимог до бухгалтерського обліку та складання звітності;
  - Б) Принцип збалансованості;
  - В) Принцип цільового спрямування бюджетних коштів;
  - Г) усі відповіді вірні.
- 9) Єдиний казначейський рахунок – це:
- А) основний рахунок держави для проведення фінансових операцій та ефективного управління коштами Державного та місцевих бюджетів.
  - Б) усі відповіді вірні;
  - В) рахунок, на якому забезпечується консолідація всіх надходжень до бюджету;
  - Г) рахунок, відкритий Державному казначейству України в Національному банку України для обліку коштів та здійснення розрахунків у Системі електронних платежів Національного банку України.
10. Державне казначейство України є :
- А. урядовим органом державного управління, що діє у складі Міністерства фінансів і йому підпорядковується, та є учасником СЕП НБУ;
  - Б. виконавчим органом державної влади, що регулює діяльність головних розпорядників бюджетних коштів;
  - В. центральним органом ДФС;
  - Г. вірної відповіді немає.

11. ДКУ після отримання звітів про виконання Державного та місцевих бюджетів за доходами від управлінь Державного казначейства України формує та передає Державній фіскальній службі України ....

А) відомості про зарахування та повернення коштів з аналітичних рахунків за доходами Державного бюджету України (центральний рівень) у вигляді електронних документів;

Б) звіти про виконання Державного та місцевих бюджетів за доходами в розрізі областей;

В) акт звірки надходжень до Державного бюджету України.

Г) Правильні відповіді А і Б.

12. Які органи виконавчої влади беруть участь у казначейському обслуговуванні місцевих бюджетів?

А) Федеральні органи;

Б) Контрольно-ревізійні органи;

В) міжтериторіальні органи;

Г) Державні комітети.

13. З яких операцій починається обробка платежів, що надходять до Державного бюджету України?

А) Відшкодування платникам податку на додану вартість.

Б) Розподіл платежів до бюджету за нормативами, установленими законодавчими актами.

В) Повернення надмірно та/або помилково зарахованих коштів.

Г) Відрахування дотацій місцевим бюджетам.

14. До функцій органів Державного казначейства України в процесі казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами не належить:

А) здійснення розподілу платежів між рівнями місцевих бюджетів і перерахунок розподілених коштів за належністю;

Б) ведення бухгалтерського обліку операцій щодо виконання місцевих бюджетів за доходами;

В) здійснення розрахунків за міжбюджетними трансфертами;

Г) здійснення розподілу платежів між Державним та місцевими бюджетами та перерахунок розподілених коштів за належністю.

15. Що включають доходи Державного бюджету України:

А) Доходи, отримані відповідно до чинного податкового законодавства України.

Б) Доходи, отримані як плата за послуги, що надаються бюджетними установами, які утримуються за рахунок Державного бюджету України.

В) Гранти і дарунки у вартісному вираженні.

Г) Усі відповіді правильні.

16. Яка функція не виконується органами Державного казначейства України у процесі виконання Державного бюджету за доходами?
- А) Установлюють порядок відкриття та відкривають рахунки в управліннях ДКУ для зарахування надходжень до бюджетів і державних цільових фондів.
  - Б) Здійснюють розрахунково-касове обслуговування розпорядників бюджетних коштів.
  - В) Здійснюють відшкодування податку на додану вартість на підставі висновків органів Державної податкової служби та рішень судових органів.
  - Г) Ведуть бухгалтерський облік доходів бюджету у розрізі кодів бюджетної класифікації доходів і типів операцій.
17. Який фінансовий орган керує касовим виконанням бюджету в США?
- А) Відділ бюджету при Міністерстві фінансів;
  - Б) Казначейство;
  - В) Адміністративно-бюджетне управління та мережа федеральних агентств.
18. Який фінансовий орган керує касовим виконанням бюджету у Франції?
- А) Бюджетне управління у складі міністерства у справах економіки, фінансів та приватизації;
  - Б) Відділ бюджету при Міністерстві фінансів;
  - В) Казначейство.
19. Повернення помилково та/або надміру сплачених податків, зборів (обов'язкових платежів) здійснюється суто на підставі....
- А) заяви платника податку;
  - Б) Реєстру висновків за платежами, що належать Державному бюджету;
  - В) Реєстру висновків за платежами, що належать місцевим бюджетам;
  - Г) Акту звірки надходжень.
20. У якому порядку забезпечується виконання Державного бюджету України за доходами?
- А) Органи стягнення забезпечують своєчасне та в повному обсязі надходження доходів до Державного бюджету відповідно до чинного законодавства України.
  - Б) Доходи Державного бюджету зараховуються безпосередньо на Єдиний казначейський рахунок і не можуть акумулюватися на рахунках органів стягнення.

В) Державне казначейство України веде бухгалтерський облік усіх надходжень, що належать Державному бюджету України, та за поданням органів стягнення здійснює повернення коштів, що були помилково або надмірно зараховані до бюджету.

Г) Усі відповіді правильні.

Практичне заняття № 10-11

Тема: Казначейське обслуговування бюджетів за видатками – 4 год.

Мета: визначення та засвоєння головних суб'єктів управління бюджетної системи, особливостей відкриття та обслуговування бюджету держави за витратною частиною.

Питання для опитування:

1. Порядок обслуговування бюджетів за видатками.
2. Обслуговування державного бюджету за видатками.
3. Формування бази даних мережі розпорядників бюджетних коштів.
4. Організація роботи щодо доведення обсягів бюджетних асигнувань.
5. Складання і виконання кошторисів бюджетних установ.
6. Порядок відкриття бюджетних асигнувань.
7. Особливості обслуговування місцевих бюджетів за видатками.
8. Перерахування міжбюджетних трансфертів.
9. Операції за взаємними розрахунками.
10. Здійснення операцій з надання кредитів за рахунок коштів державного бюджету.
11. Бюджетні запозичення.
12. Здійснення депозитних операцій з коштами місцевих бюджетів.

Додаткові питання:

1. Охарактеризуйте видатки державного бюджету.
2. За яким принципами здійснюються розмежування видатків між бюджетами?
3. Яким чином доводяться обсяги асигнувань?
4. Як здійснюються перерахування бюджетних коштів через органи Державного казначейства?
5. Хто є розпорядником бюджетних коштів?
6. Що є підставою для здійснення видатків розпорядників коштів?

7. Поясніть порядок доведення обсягів асигнувань.
8. Як здійснюється оплата витрат розпорядників коштів?
9. На підставі яких документів здійснюються видатки розпорядників коштів?
10. Які реквізити містять платіжні доручення, який порядок їх оформлення та зберігання?
11. В яких випадках може надаватися відмова в оплаті рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів?

Ключові поняття: видатки бюджету, економічна класифікація видатків, бюджетна класифікація видатків, розпорядники бюджетних коштів, бюджетні асигнування.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Казначейське обслуговування бюджетів за видатками» рекомендується опрацювати наступні *літературні джерела*:

- основні [5; 18; 20; 22; 23; 26; 39];
- додаткові [4; 11].

Практичні завдання:

Завдання № 1. Головний розпорядник коштів довів до підвідомчої установи лімітну довідку про бюджетні асигнування на її утримання на поточний бюджетний рік із загального фонду державного бюджету 1 500 000 грн. Власні надходження установи складають 100 000 грн.

Проектом кошторису бюджетної установи передбачені такі витрати:

- фонд оплати праці працівників бюджетної установи 750 000 грн;
- нарахування на фонд оплати праці - 255000грн;
- затрати па придбання канцтоварів - 25 000 грн;
- оплата за спожиту електроенергію - 55 000 грн;
- оплата за спожитий газ - 45 000 грн;
- оплата за послуги зв'язку - 30 000 грн;
- затрати на поточний ремонт приміщення - 60 000 грн;
- придбання основних засобів - 180000 грн;
- затрати на капітальний ремонт опалювальної системи – 290000 грн.

Складіть уточнений кошторис бюджетної установи із зазначенням кодів економічної класифікації видатків.

Завдання № 2. Розпорядник бюджетних коштів подав до органу Державного казначейства для оплати рахунка постачальника товарів за основні засоби в розмірі стовідсоткової попередньої оплати такі документи:

- платіжна інструкція на суму 85 000 грн;
- договір купівлі-продажу з умовою стовідсоткової попередньої оплати;
- звіт про проведення тендерної процедури;

В органі Державного казначейства зареєстровано зобов'язання розпорядника й передбачені асигнування коштів на цю мету.

Чи має право орган Державного казначейства провести оплату даного рахунка? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання № 3.

На підставі даних про виконання плану надходжень по місцевих податках і зборах необхідно:

1. Визначити загальну суму податків та відсоток виконання плану надходжень.
2. Проаналізувати виконання плану надходжень за кодами бюджетної класифікації (дати назву коду класифікації, провести аналіз за абсолютними та відносними величинами).
3. Відобразити графічно виконання плану надходжень.

Виконання плану надходжень по місцевих податках і зборах, (тис. грн.)

<i>Код бюджетної класифікації</i>	<i>Затверджено по бюджету на рік</i>	<i>Виконано за звітний рік</i>
18010000		
18010100		
18010200		
18010400		
18010500		
18010600		
18010700		
18010900		
18011000		
18011100		
18020100		
18020200		
18030100		
18030200		

Завдання № 4. За даними квартального звіту Державної казначейської служби України за I півріччя 2022 року — I півріччя 2023 року визначити по видатках:

- коди економічної класифікації
- абсолютні відхилення за кодами економічної класифікації за порівняльні періоди;
- темпи росту 2023 року у порівнянні з відповідним періодом минулого року у відсотках;
- структуру видатків у відсотках за поточними та капітальними видатками, складовими поточних видатків;
- провести аналіз та зробити висновки.

Заповнити таблицю, користуючись даними <https://openbudget.gov.ua/>

Показники виконання Зведеного бюджету України за I півріччя

Показники	Фактичне виконання у 2022 році, млн. грн	Фактичне виконання у 2023 році, млн.грн
Видатки		
Поточні видатки, в т.ч.		
оплата праці працівників бюджетних установ		
нарахування на заробітну плату		
медикаменти та перев'язувальні матеріали		
продукти харчування		
оплата комунальних послуг та енергоносіїв		
поточні трансферти населенню		
Капітальні видатки, в т.ч.		
придбання основного матеріалу		

Тестові завдання:

1. Який комплекс лежить в основі казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів за видатками ?

А) Організаційних процедур та проведення розрахунково-касових операцій в обліково-фінансовій звітності, забезпечення обліку прибуткових операцій,здійснення контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів та формування фінансової звітності про виконання бюджетів.

Б) Організаційних процедур та проведення розрахунково-касових операцій щодо перерахування бюджетних коштів на здійснення видатків розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів,

забезпечення обліку видаткових операцій, здійснення контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів та формування фінансової звітності про виконання бюджетів.

В) Процедурно-регулятивний облік за доходами та видатками казначейства контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів та формування фінансової звітності про виконання бюджетів.

2. Що є джерелом для здійснення видатків ?

А) кошти державного та місцевих бюджетів, акумульовані на єдиному казначейському рахунку, та виділяються розпорядникам коштів під певні програми та функції;

Б) Кошти місцевого бюджету, акумульовані на єдиному казначейському рахунку, та виділяються розпорядникам коштів під певні програми та функції;

В) Всі податкові надходження у бюджеті України.

3. Основу нормативно-правової бази, згідно з якою здійснюється казначейське обслуговування місцевих бюджетів за видатками складають:

А) Бюджетний кодекс України та Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затверджений наказом Міністерства фінансів України;

Б) Бюджетний кодекс України;

В) Митна служба України .

4. При відкритті асигнувань з державного бюджету, виділенні коштів з місцевих бюджетів, здійсненні видатків розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів для забезпечення цільового спрямування та раціонального витрачання бюджетних коштів необхідно дотримуватись таких основних принципів:

А) цільового спрямування бюджетних коштів, контролю за використанням бюджетних коштів, ефективності управління коштами, безповоротності надання коштів;

Б) цільового спрямування бюджетних коштів, безповоротність отримання коштів, ефективне забезпечення грошовими коштами казначейство;

В) дотримання усіх законодавчих норм та планів для ефективного управління коштами на єдиному казначейському рахунку.

5. Що здійснюють органи казначейства?

А) здійснюють бюджетне фінансування шляхом взяття короткострокових кредитів в НБУ.

Б) здійснюють бюджетне фінансування шляхом надання коротко-і середньострокових позичок і надання та повернення бюджетних кредитів.

В) перерахування міжбюджетних трансфертів та проводять операції за взаємними розрахунками між бюджетами

6. До розписів місцевих бюджетів можуть вноситися зміни. У таких випадках фінансові органи подають органам казначейства:

А) розпис загального фонду відповідного місцевого бюджету

Б) документи про допущенням помилок з конкретними вказівками на них

В) довідки про внесення змін у розпис та помісячний розпис загального фонду відповідного місцевого бюджету.

7. Які трансферти можуть передбачатися місцевим бюджетам?

А) отримують асигнування від інших організацій;

Б) вони отримують асигнування безпосередньо від них;

В) додаткові дотації на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів;

8. Взаємні розрахунки в частині міжбюджетних відносин виникають при зміні:

А) адміністративно-територіального розподілу;

Б) адміністративно-територіального розподілу, чинного законодавства;

В) чинного законодавства;

9. З метою забезпечення контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів органи ДКСУ в частині виконання державного бюджету за видатками здійснюють

А) попередній контроль;

Б) поточний контроль;

В) обидві відповіді вірні.

10. Видатки бюджету згідно з Бюджетним кодексом – це

А) кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сумм;

Б) видатки, що забезпечують інноваційну й інвестиційну діяльність, зокрема фінансування капітальних вкладень виробничого і невиробничого призначення;

В) кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого.

11 Видатки розвитку або капітальні видатки – це

А) кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум

Б) видатки, що забезпечують інноваційну й інвестиційну діяльність, зокрема фінансування капітальних вкладень виробничого і невиробничого призначення;

В) кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого.

13. Кошторис є:

А) згрупована розпорядником коштів бюджету згідно з чинним законодавством вичерпна інформація щодо установ (організацій), які у своїй діяльності підпорядковані цьому розпоряднику;

Б) основним плановим документом бюджетної установи;

В) будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладання договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду,

14. Які вимоги ставляться і до місцевих бюджетів, які розміщують тимчасово вільні кошти на депозитних рахунках в установах банків:

А) відсутність на дату розміщення тимчасово вільних коштів простроченої дебеторської заборгованості;

Б) відсутність на дату розміщення тимчасово вільних коштів простроченої кредиторської заборгованості.

15. Бюджетне зобов'язання – це

А) кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сумм;

Б) видатки, що забезпечують інноваційну й інвестиційну діяльність, зокрема фінансування капітальних вкладень виробничого і невиробничого призначення;

В) кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого;

Г) будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладання договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому.

Практичне заняття № 12-13

Тема: Казначейське обслуговування державних цільових фондів – 4 год.

Мета: вивчення особливостей фінансування державних цільових фондів та їх взаємовідносин з бюджетом.

Питання для опитування:

1. Характеристика державних цільових фондів, їх призначення та джерела формування.
2. Адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
3. Зарахування коштів єдиного соціального внеску.
4. Здійснення видатків фондами соціального страхування.
5. Казначейське обслуговування коштів від приватизації державного майна.

Додаткові питання:

1. Що таке державні цільові фонди та яке їх призначення?
2. З яких джерел формуються державні цільові фонди?
3. Що слід розуміти під цільовими бюджетними фондами?
4. Який порядок зарахування коштів до державних цільових фондів?
5. Дайте поняття єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
6. Залежно від чого проводяться відрахування єдиного соціального внеску.
7. Де здійснюється перерозподіл єдиного внеску?
8. У чому полягає суть казначейського обслуговування коштів від приватизації державного майна?

Ключові поняття: державні цільові фонди, цільові бюджетні фонди, позабюджетні фонди, Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування, Фонд державного майна України.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Казначейське обслуговування державних цільових фондів» рекомендується опрацювати наступні **літературні джерела:**

- основні [1; 8; 11; 24; 39];
- додаткові [3; 7; 9].

Практичні завдання:

Завдання № 1. Заповнити пропущені дані в таблиці

Основні завдання Пенсійного фонду України полягають у:

забезпеченні фінансування витрат на виплату пенсій відповідно до законів України;
зборі й акумуляції внесків, призначених для пенсійного забезпечення і виплати допомоги;
участі у фінансуванні програм соціальної підтримки пенсіонерів, інвалідів та інших категорій населення й у страхуванні здоров'я пенсіонерів через страхові компанії;
контролі за своєчасним надходженням страхових внесків у цей фонд;
участі у підготовці пропозицій до державних програм соціального розвитку;
участі у підготовці нормативних актів, спрямованих на вдосконалення системи пенсійного забезпечення і порядку підвищення розміру пенсій у зв'язку зі зміною індексу споживчих цін

Завдання № 2. Назвіть основні джерела фінансування Пенсійного фонду України.

Завдання № 3. Доповніть пропущені слова у тексті.

_____ є центральним органом виконавчої влади, що керує солідарною системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, провадить збирання, акумуляцію та облік страхових внесків, призначає пенсії та готує документи для їх виплати, забезпечує своєчасне і в повному обсязі фінансування та виплату пенсій, допомоги на поховання, інших соціальних виплат, які згідно із законодавством здійснюються за рахунок його коштів, контролює

цільове використання коштів. Діяльність _____
спрямовується та координується _____.

Суб'єктами страхування від нещасного випадку є _____, а в деяких випадках – члени їх сімей та інші особи, страхувальники та страховик. Відповідно, страхувальниками, тобто платниками збору, виступають _____, а в деяких випадках – _____ особи.

Страховиком виступає _____, який є позабюджетним цільовим фондом, кошти якого надходять на централізованих засадах.

Страхування від нещасного випадку здійснює _____
некомерційна самоврядна організація, що діє на основі статуту, який затверджується її правлінням. Керують Фондом на паритетній основі держава, представники застрахованих осіб і _____.

Тестові завдання:

1. Основне призначення державних цільових фондів полягає у:
  - А) забезпечення соціального захисту населення шляхом виплати субсидій, пенсій, фінансування соціальної інфраструктури;
  - Б) надання позик, кредитів;
  - В) бюджетного фінансування;
  - Г) правильна відповідь а) і б).
2. Адміністрування єдиного соціального внеску в Україні забезпечує:
  - А) Пенсійний фонд України;
  - Б) Казначейство України;
  - В) Міністерство фінансів України;
  - Г) Міністерство доходів і зборів України.
3. Кошти єдиного соціального внеску зараховуються на аналітичні рахунки, відкриті за балансовим рахунком:
  - А) 3111;
  - Б) немає вірної відповіді;
  - В) 3719;
  - Г) 3556.
4. Рахунки 3556 відкриваються Міндоходів на балансі:
  - А) управлінь ДКСУ;
  - Б) головних управлінь ДКСУ;
  - В) центрального апарата ДКСУ;
  - Г) немає правильної відповіді.

5. Рахунки 3556 відкриваються територіальним органам Міндоходів на балансі:
- А) управлінь ДКСУ;
  - Б) головних управлінь ДКСУ;
  - В) центрального апарата ДКСУ;
  - Г) немає правильної відповіді.
6. Після розподілу страхові кошти перераховуються з рахунка 3556 на рахунок:
- А) 2322;
  - Б) 3554;
  - В) 3719;
  - Г) немає вірної відповіді.
7. За результатами розподілу страхових коштів Казначейство України формує:
- А) відомість розподілу страхових коштів за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування;
  - Б) випуску з рахунку;
  - В) реєстр перерахувань коштів;
  - Г) довідку про результати розподілу страхових коштів.
8. Для обліку кошти від приватизації в органах Державного казначейства відкриваються рахунки за балансовими рахунками:
- А) 3911;
  - Б) немає вірної відповіді;
  - В) 3817;
  - Г) 3555.
9. Органи Державного казначейства наступного дня після зарахування коштів, одержаних від приватизації представникам Фонду державного майна України:
- А) виписки із зазначених рахунків;
  - Б) реєстр розрахункових документів до них;
  - В) оборотно-сальдові відомості;
  - Г) правильні відповіді а) і б).
10. За балансовим рахунком 3555 в органах казначейства відкриваються два рахунки:
- А) для коштів від приватизації державного майна та комунального майна;
  - Б) для зарахування надходжень та котловий рахунок;
  - В) на рівні головних управлінь та центрального апарату ДКСУ;
  - Г) немає правильної відповіді.

Практичне заняття № 14-15

Тема: Управління державним боргом. Контроль в системі Казначейства – 4 год.

Мета: вивчення особливостей фінансування державних цільових фондів та їх взаємовідносин з бюджетом.

Питання для опитування:

1. Економічна сутність і причини виникнення державного боргу.
2. Внутрішній і зовнішній державний борг.
3. Державна гарантія.
4. Порядок відображення операцій за борговими зобов'язаннями держави.
5. Особливості управління державним боргом.
6. Порядок здійснення платежів з погашення та обслуговування державного боргу.
7. Взаємовідносини України з міжнародними фінансовими інституціями та напрями їх розвитку.
1. Сутність і призначення державного фінансового контролю.
2. Система державного фінансового контролю.
3. Суб'єкти і об'єкти фінансового контролю.
4. Завдання, принципи та методи фінансового контролю.
5. Види ревізій за різними класифікаційними ознаками.
6. Функції органів, які здійснюють фінансовий контроль.
7. Функції Державної фінансової інспекції.
8. Етапи проведення фінансового контролю.
8. Відповідальність за бюджетні правопорушення.

Додаткові питання:

1. Що таке державний борг країни?
2. Ознаки класифікації державного боргу.
3. Причини виникнення державного боргу.
4. Як запобігти зростанню державного боргу?
5. Необхідність управління державним боргом.
6. Завдання та методи управління державним боргом.
7. Які органи здійснюють управління державним боргом та яким чином розподіляються повноваження між ними щодо управління ним?
8. Які функції покладаються на ДКСУ в системі управління державним боргом?

9. Стадії управління державним боргом. На якій з них бере участь Казначейство України?
10. Процедура погашення й обслуговування державного зовнішнього і внутрішнього боргу.
11. Показники міжнародної платоспроможності держави.
12. Показники оцінки критичного рівня державного боргу.
13. Як Ви оцінюєте рівень державного боргу України в бюджетному періоді?
14. Перспективні напрями співробітництва України з міжнародними фінансовими інституціями.
15. Що таке державний борг країни?
16. Ознаки класифікації державного боргу.
17. Причини виникнення державного боргу.
18. Як запобігти зростанню державного боргу?
19. Необхідність управління державним боргом.
20. Завдання та методи управління державним боргом.
21. Які органи здійснюють управління державним боргом та яким чином розподіляються повноваження між ними щодо управління ним?
22. Які функції покладаються на ДКСУ в системі управління державним боргом?
23. Стадії управління державним боргом. На якій з них бере участь Казначейство України?
24. Процедура погашення й обслуговування державного зовнішнього і внутрішнього боргу.
25. Показники міжнародної платоспроможності держави.
26. Показники оцінки критичного рівня державного боргу.
27. Як Ви оцінюєте рівень державного боргу України в бюджетному періоді?
28. Перспективні напрями співробітництва України з міжнародними фінансовими інституціями.

Ключові поняття: державний борг, управління державним боргом, міжнародні організації, консолідація, конверсія, фінансовий контроль.

Для успішного виконання тестових і практичних завдань за темою «Управління державним боргом. Контроль в системі Казначейства» рекомендується опрацювати наступні *літературні джерела*:

– основні [6; 11; 21; 27; 33];

– додаткові [1; 4; 10].

Практичні завдання:

Завдання № 1. Підберіть правильне визначення до терміну

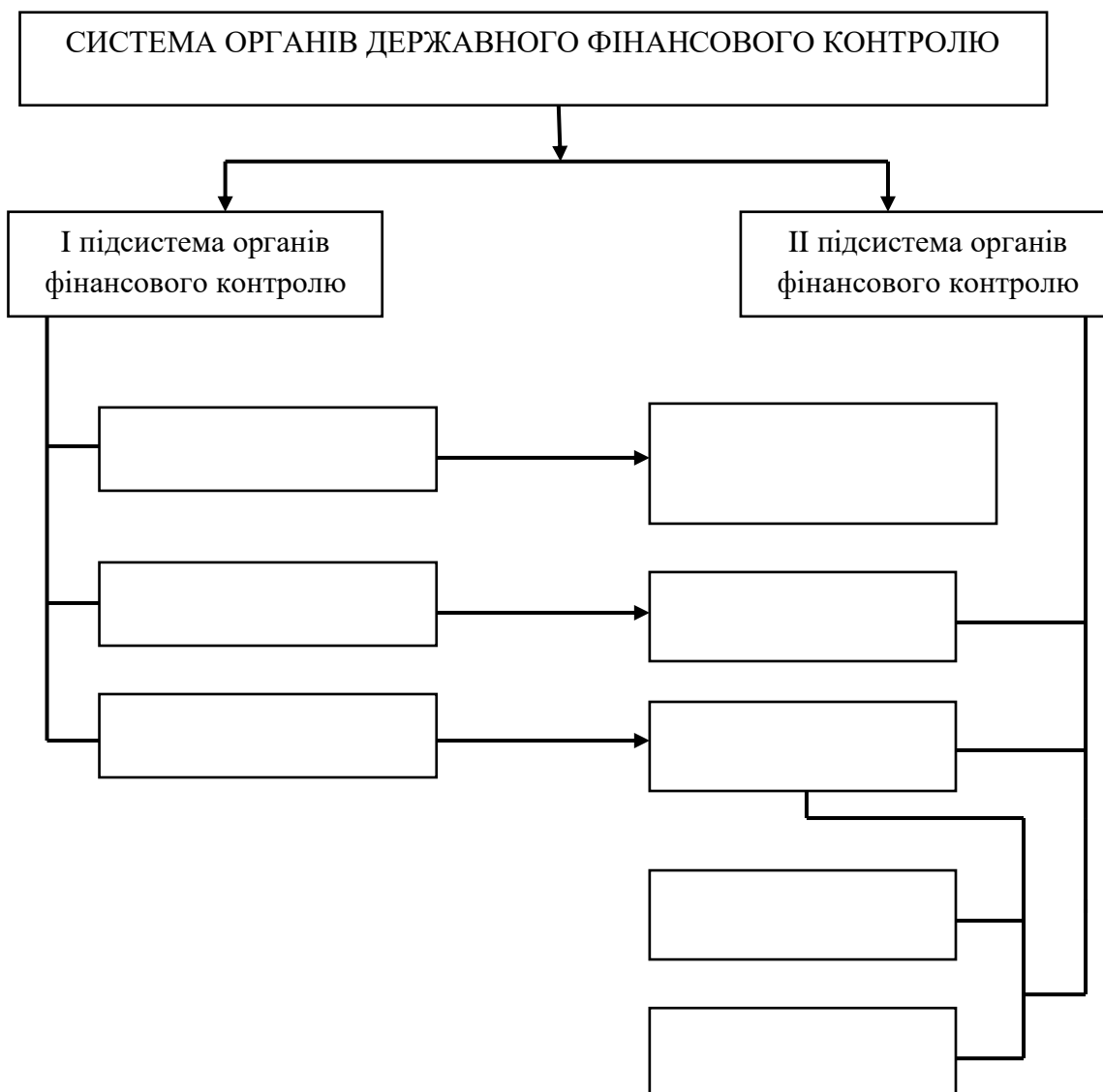
Державний борг	сукупність боргових зобов'язань держави, що виникли в результаті запозичення держави на зовнішньому ринку.
Анулювання боргу	сукупність зобов'язань держави перед резидентами (заборгованість держави всім громадянам, які тримають внутрішні державні облігації).
Зовнішній державний борг	одностороння зміна доходності позики, коли держава заявляє про зниження для кредиторів дохідності по позиках, отриманих державою.
Внутрішній державний борг	об'єктивне економічне явище, зумовлене залученням державою додаткових фінансових ресурсів на умовах кредиту для забезпечення реалізації функцій і завдань, покладених на неї.
Консолідація	відмова держави від усіх зобов'язань щодо раніше випущених позик. Може бути зумовлене фінансовою неспроможністю держави або політичними мотивами.
Конверсія	зміна умов обертання позик в частині терміну їх погашення, тобто рішення про перенесення дати виплати по зобов'язаннях на пізніший термін.

Завдання № 2. Визначте основну мету державного фінансового контролю:

1. виявлення на підконтрольних об'єктах порушень принципів законності, ефективності, доцільності й економії при формуванні та використанні державних фінансових та матеріальних ресурсів, відхилень від прийнятих норм, стандартів на найбільш ранній стадії;
2. попередження фінансових правопорушень;
3. притягнення винних до відповідальності, забезпечення відшкодування заподіяних збитків;
4. вжиття заходів щодо запобігання таким порушенням у майбутньому.

Завдання № 3.

Побудуйте систему органів Державного фінансового контролю.

Тестові завдання:

1. Державний борг буває:

- А) бюджетний;
- Б) зовнішній та внутрішній;
- В) інвестиційний;
- Г) комерційний.

2. Державний борг — це:

- А) загальна сума заборгованості, складена з усіх випущених і непогашених боргових зобов'язань, що вступають у дію внаслідок виданих гарантій;
- Б) загальна сума видатків на обслуговування державних цінних паперів;

- В) загальна сума зовнішніх позик органів місцевого самоврядування в разі дотримання умов, визначених у Бюджетному кодексі України;
- Г) загальна сума зовнішніх позик органів центральної державної влади в разі дотримання умов, визначених у Бюджетному кодексі України.
3. Відповідно до Бюджетного кодексу України основний обсяг державного боргу не має перевищувати:
- А) 40% фактичного річного обсягу ВВП;
  - Б) 50 % фактичного річного обсягу ВВП;
  - В) 60 % фактичного річного обсягу ВВП;
  - Г) 70 % фактичного річного обсягу ВВП.
4. Зовнішній державний борг — це:
- А) сукупність боргових зобов'язань держави, що виникли в результаті запозичень держави на зовнішньому ринку ;
  - Б) сума відсотків, що мають бути сплачені за позики;
  - В) сума заборгованості кредиторам за межами країни;
  - Г) заборгованість кредиторам держави у певній країні.
5. Джерелом покриття державного боргу є:
- А) державний кредит;
  - Б) доходи бюджету;
  - В) кошти міжнародних фінансових установ;
  - Г) видатки бюджету.
6. Державний борг поділяється:
- А) валютний та товарний;
  - Б) внутрішній та зовнішній;
  - В) інвестиційний та неінвестиційний;
  - Г) пільговий, зі сплатою високих відсотків, на компенсаційній основі.
7. Джерелом покриття державного боргу є:
- А) державний кредит;
  - Б) доходи бюджету;
  - В) кошти міжнародних фінансових установ;
  - Г) резервні фонди уряду.
8. Наслідки державного боргу поділяються на:
- А) внутрішній і зовнішній;
  - Б) короткострокові та довгострокові;
  - В) довгострокові;
  - Г) короткострокові.
9. Хто здійснює обслуговування державного боргу:
- А) Національний банк України;
  - Б) Державне казначейство України;
  - В) Міністерство фінансів України;

Г) Президент України.

10. Що розуміють під державним боргом?

А) фінансові ресурси держави;

Б) зобов'язання держави перед своїми кредиторами;

В) резервні бюджетні фонди;

Г) розмір державного дефіциту.

11. Управління державним боргом здійснює:

А) Верховна Рада України;

Б) Кабінет Міністрів України;

В) Міністерство фінансів України;

Г) Президент України.

12. У процесі управління державним боргом вирішуються такі завдання:

А) забезпечення своєчасної та повної сплати суми основного боргу та нарахованих відсотків;

Б) забезпечення стабільності валютного курсу та фондового ринку;

В) недопущення неефективного та нецільового використання запозичених коштів;

Г) всі відповіді правильні.

13. Управління державним боргом – це:

А) забезпечення платоспроможності держави, тобто можливості погашення боргів;

Б) забезпечення фінансових відносин держави з іншими країнами;

В) організаційне регулювання фінансової діяльності держави;

Г) загальна сума зовнішніх позик органів місцевого самоврядування в разі дотримання умов, визначених у Бюджетному кодексі України.

14. Що означає обслуговування державного боргу?

А) розробка кредитного механізму для державних позик;

Б) техніко-економічне обґрунтування доцільності випуску державних цінних паперів;

В) комплекс заходів держави щодо погашення позик, виплати відсотків за ними, уточнення та зміни умов погашення позик;

Г) визначення умов додаткової емісії грошей.

15. Чи може змінюватися розмір платежів з обслуговування державного боргу під час скорочення затверджених бюджетних призначень:

А) так;

Б) ні;

В) у разі отримання згоди від Верховної Ради України;

Г) у разі отримання згоди від Бюджетного комітету уряду країни.

16. Активне державне запозичення спричиняє зростання процентних ставок на внутрішньому ринку державних цінних паперів, що, у свою чергу, може викликати зростання позикових процентів у інших секторах фінансового ринку.

А) так;

Б) ні;

В) у разі отримання згоди;

Г) у разі отримання згоди від Бюджетного комітету уряду країни.

17. Казначейське зобов'язання України

А) державний цінний папір, що розміщується виключно на добровільних засадах серед фізичних осіб;

Б) державний цінний папір, що дає власнику право на отримання грошового доходу;

В) державний цінний папір, що розміщується виключно на добровільних засадах серед фізичних осіб, посвідчує факт заборгованості Державного бюджету України перед власником казначейського зобов'язання України, дає власнику право на отримання грошового доходу та погашається відповідно до умов розміщення казначейських зобов'язань України;

Г) державний цінний папір, що дає власнику погашається відповідно до умов розміщення казначейських зобов'язань України.

18. У сфері внутрішнього боргу Національний банк України виконує такі функції:

А) генерального агента з обслуговування випуску та погашення ОВДП;

Б) депозитарія (зберігача) державних цінних паперів;

В) контролюючого органу;

Г) всі відповіді вірні.

19. Загальний обсяг державного боргу та гарантованого державою боргу на кінець бюджетного періоду не може перевищувати * відсотків річного номінального обсягу валового внутрішнього продукту України:

А) 25;

Б) 45;

В) 60;

Г) 100.

20. Консолідація як спосіб управління державним боргом означає:

А) об'єднання кількох позик в одну;

Б) продовження терміну погашення позик;

В) передачу зобов'язань за раніше випущеною позикою на нову;

Г) обмін облігацій за регресивним співвідношенням облігацій попередніх позик на нові.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ (ЗАЛІК)

1. Назвіть передумови створення Казначейства України
2. Охарактеризуйте етапи розвитку Державної казначейської служби України.
3. Охарактеризуйте рівні нормативного регулювання діяльності органів Казначейства України.
4. Що розробляє Казначейство України в межах своєї компетенції?
5. Які основні завдання покладено на Казначейство?
6. У чому полягає сутність діяльності Казначейства України?
7. Яку роль виконує Казначейство у бюджетному процесі?
8. Які завдання стоять перед Державною казначейською службою України?
9. Які основні функції виконує Казначейство України?
10. Охарактеризуйте організаційну структуру Казначейства України.
11. Які функції покладаються на обласні головні управління Казначейства України?
12. Що входить до компетенції управлінь (відділень) Казначейства України?
13. Що таке Центральна розрахункова палата та яке її призначення?
14. З якою метою створені регіональні розрахункові палати та які їх основні завдання?
15. Що таке бюджетний процес та з яких стадій він складається?
16. Принципи бюджетного процесу.
17. З якою метою створюється резервний фонд?
18. Як здійснюється складання, розгляд та затвердження Державного бюджету України?
19. Що слід розуміти під виконанням бюджету? Хто забезпечує цей процес?
20. Яким чином Казначейство України здійснює управління грошовими потоками держави?
21. Які нові форми мобілізації та перерозподілу фінансових ресурсів в умовах їх обмеженості може застосовувати Казначейство?
22. Що таке єдиний казначейський рахунок та яке його призначення?
23. Порядок управління ЄКР.
24. Охарактеризуйте динаміку залишків коштів на ЄКР.
25. Що таке реєстраційні та спеціальні реєстраційні рахунки?
26. Порядок відкриття і закриття бюджетних рахунків.
27. Порядок відкриття бюджетних рахунків за надходженнями.

28. Які документи подають розпорядники та одержувачі бюджетних коштів до органу Казначейства для відкриття їм рахунків?
29. Який порядок розрахунково-касового обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів?
30. Які повноваження мають органи Казначейства, забезпечуючи розрахункове обслуговування розпорядників коштів?
31. Порядок кодування та аналітичні параметри рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів.
32. Охарактеризуйте елементи платіжної системи.
33. Як на практиці реалізується принцип єдності каси і єдиного бухгалтерського обліку?
34. Охарактеризуйте механізм взаємодії користувачів коштів з казначейською системою.
35. Що таке система електронних платежів та які завдання вона має виконати?
36. Охарактеризуйте структуру та складові СЕП.
37. Наведіть класифікацію доходів бюджету.
38. За рахунок яких джерел формуються державний та місцевий бюджети?
39. Охарактеризуйте сутність касового виконання державного бюджету за доходами.
40. Які функції Казначейства у процесі виконання бюджету за доходами?
41. Як здійснюються операції за надходженнями до загального фонду державного бюджету?
42. Яким чином оформляються операції за надходженнями до спеціального фонду державного бюджету?
43. Як здійснюються операції за платежами до бюджету, які розподіляються між державним і місцевими бюджетами?
44. Як відкриваються бюджетні рахунки за надходженнями до бюджету?
45. Яким чином здійснюється облік і складання звітності про надходження коштів до Державного бюджету України?
46. Охарактеризуйте видатки державного бюджету.
47. За якими принципами здійснюються розмежування видатків між бюджетами?
48. Як здійснюються перерахування бюджетних коштів через органи Державного казначейства?
49. Поясніть порядок доведення обсягів асигнувань.

50. На підставі яких документів здійснюються видатки розпорядників коштів?
51. Які реквізити містять платіжні доручення, який порядок їх оформлення та зберігання?
52. В яких випадках може надаватися відмова в оплаті рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів?
53. Що таке державні цільові фонди та яке їх призначення?
54. З яких джерел формуються державні цільові фонди?
55. Який порядок зарахування коштів до державних цільових фондів?
56. Залежно від чого проводяться відрахування єдиного соціального внеску.
57. У чому полягає суть казначейського обслуговування коштів від приватизації державного майна?
58. Ознаки класифікації державного боргу.
59. Причини виникнення державного боргу.
60. Як запобігти зростанню державного боргу?
61. Завдання та методи управління державним боргом.
62. Які органи здійснюють управління державним боргом та яким чином розподіляються повноваження між ними щодо управління ним?
63. Які функції покладаються на ДКСУ в системі управління державним боргом?
64. Стадії управління державним боргом. На якій з них бере участь Казначейство України?
65. Процедура погашення й обслуговування державного зовнішнього і внутрішнього боргу.
66. Показники оцінки критичного рівня державного боргу.
67. Як Ви оцінюєте рівень державного боргу України в бюджетному періоді?
68. Показники міжнародної платоспроможності держави.
69. Перспективні напрями співробітництва України з міжнародними фінансовими інституціями.
70. Сутність і призначення фінансового контролю.
71. Охарактеризуйте систему державного фінансового контролю.
72. Суб'єкти і об'єкти фінансового контролю.
73. Завдання, принципи, методи і етапи фінансового контролю.
74. Види ревізій за різними класифікаціями.
75. Функції органів, які здійснюють фінансовий контроль.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Конституція України: Закон від 28.06.1996 р. №254/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Про затвердження Інструкції про виконання міжбанківських платіжних операцій в Україні в національній валюті: П останова Національного банку України; Інструкція від 03.03.2023 № 16. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0016500-23#Text>
4. Про бюджетну класифікацію: наказ Міністерства фінансів України від 14.01.2011 р. № 11. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>.
5. Про Державну фіскальну службу України : постанова КМУ від 21 травня 2014 р. № 236 URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>.
6. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі : наказ МФУ від 29.12.2015 № 1219. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16#n24>.
7. Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання Державного бюджету ^ наказ Міністерства фінансів від 28.01.2002 р. № 57. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>.
8. Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України : постанова Кабміну України № 215 від 15.04.2015 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-п/print1390986851>.
9. Про затвердження Положення про управління ризиками, пов'язаними з наданням державних гарантій, та розподіл таких ризиків між державою, кредиторами і позичальниками : Постанова КМУ від 23 лютого 2011 р. N 131. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/131-2011-%D0%BF>.
10. Про затвердження положень про територіальні органи Державної казначейської служби України: наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2011 р. № 1280. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1236-11>.
11. Про затвердження Порядку взаємодії органів Державної казначейської служби України та органів Державної фіскальної служби України в процесі виконання державного та місцевих бюджетів за доходами та іншими надходженнями : наказ МФУ від 18.07.2016 № 621. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1115-16>.
12. Про затвердження Порядку відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України : наказ МФУ від 22.06.2012 № 758 . URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1206-12>.
13. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування державного

- бюджету за витратами : наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2012 № 1407 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0130-13#Text>
14. Про затвердження Порядку відображення операцій, пов'язаних з державним та гарантованим державою боргом, при плануванні та виконанні державного бюджету Порядок від 28.01.2004 № 42. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0228-04>.
  15. Про затвердження Порядку зменшення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів : постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 р. № 255. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/255-2011-%D0%BF>.
  16. Про затвердження Порядку зупинення операцій з бюджетними коштами : постанова Кабінету Міністрів України від 19.01.2011 р. № 21. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/21-2011-%D0%BF>.
  17. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами : наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2012 № 1407. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0130-13>.
  18. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету : наказ МФУ 29.01.2013 № 43. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0291-13>.
  19. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів: наказ МФУ від 23.08.2012 № 938. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12>.
  20. Про затвердження Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів : постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.2010 р. № 1132 / Кабінет міністрів України. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1132-2010-%D0%BF>.
  21. Про затвердження Порядку повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету в разі їх нецільового використання : постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.2010 р. № 1163. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1163-2010-%D0%BF>.
  22. Про затвердження Порядку повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до державного та місцевих бюджетів : наказ МФУ від 03.09.2013 № 787. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1650-13>.
  23. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності : постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>.
  24. Про затвердження Порядку призупинення бюджетних асигнувань : наказ Міністерства фінансів України від 15.05.2002 р. № 319 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0467-02>.
  25. Про затвердження Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України : наказ Міністерства фінансів України від 02.03.2012 №309. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12>.
  26. Про затвердження Порядку складання Протоколу про порушення

- бюджетного законодавства та форми Протоколу про порушення бюджетного законодавства : наказ Міністерства фінансів України від 15.11.2010 р. № 1370. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1201-10>.
27. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ : постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 р. № 228. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF>.
  28. Про затвердження Порядку формування Єдиного реєстру розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів : наказ Міністерства фінансів України від 22.12.2011 №1691. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0033-12>.
  29. Про затвердження Типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи : постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 р. № 59. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/59-2011-%D0%BF>.
  30. Про Національний банк України : закон України від 20.08.1999 р. № 679-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
  31. Про невідкладні заходи щодо вдосконалення механізмів казначейського обслуговування: Указ Президента України від 05.12.2002 р. № 1133/02. https://ips.ligazakon.net/document/U1133_02.
  32. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Постанова ВРУ № 2940-XII від 26.01.1993. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>.
  33. Про паспорти бюджетних програм : наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2002 р. № 1098. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0047-03>.
  34. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.
  35. Про Рахункову палату Верховної Ради України : закон України від 2 липня 2015 року № 576-VIII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/576-19>.
  36. Про створення внутрішньої платіжної системи Державного казначейства : постанова Кабінету Міністрів України та НБУ від 15.09.1999 р. № URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1721-99-%D0%BF>.
  37. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
  38. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами : затверджена Наказом МФУ 29.12.2015 № 1219 . URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0086-16/paran4#n4>.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. ABC SCROOGE III : інструкція користувача програмного забезпечення при вивченні фінансових дисциплін для здобувачів вищої освіти галузей знань 07 "Управління та адміністрування" , 05 "Соціальні та поведінкові науки", 28 "Публічне управління та адміністрування" / уклад. : Н. М. Сіренко, М. Д. Бабенко, А. В. Бурковська [тв ін.]. Миколаїв : МНАУ, 2019. 628 с.
2. Bodnar O., Poltorak A., Melnyk O., Baryshevskaya I. Use of simulation methods in the study of synergistic effects of regional rural development / Modern Technologies in Economy and Management. Collective Scientific Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2019.
3. Herasymiuk K., Bashtannyk V., Ragimov F., Bodnar O., Liakh Yu. (2020). Determinants of the influence of innovation on sustainable state development: aspects of public administration / International Journal of Management (IJM). Volume 11, Issue 3, March 2020, pp.642–656. URL: http://www.iaeme.com/MasterAdmin/Journal_uploads/IJM/VOLUME_11_ISSUE_3/IJM_11_03_066.pdf
4. Боднар О. А. Сприйняття здобувачами електронного навчання при вивченні дисциплін у ВНЗ / Облік, аналіз і контроль в стратегії розвитку економіки України: матеріали О-17 VI Міжнар. наук.-практ. конф. (25 квітня 2020 р). / відп. ред. В.В. Чудовець. Вип. 13. Ч. 1. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. С. 39-41.
5. Боднар О. А., Камашев А. В. Децентралізація в Україні: проблеми та ризику. *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: освітньо-наукові та виробничі засади* : Матеріали II Міжнарод. наук.-практ. конф., 22-24 листопада 2017 р., Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2017. С. 317-319.
6. Булгакова С. О. Казначейська система виконання бюджету: Підручник. 2. вид., перероб. та доп. Київ : Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2018. 417 с.
7. Бурковська А. В., Лункіна Т. І., Боднар О. А. Казначейська справа: методичні рекомендації для практичних занять здобувачам вищої освіти ступеня «бакалавр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної форми навчання, Миколаїв. МНАУ. 2017. 58 с.
8. Ватаманюк-Зелінська У. З. Устюжанінова Н. В. Удосконалення системи казначейського обслуговування у сфері управління коштами Державного бюджету України. *Інноваційна економіка*. 2018. № 7-8. С. 10-16.
9. Грушко В. І., Чумаченко О. Г., Національні фінанси : підручник за редакцією д-ра екон. наук, професора В. І. Грушка. Київ : Університет економіки та права «КРОК», 2017. 660 с.
10. Державне казначейство України у документах, цифрах та особах: зб. матеріалів, присвяч. 15-й річниці створення Держ. казначейства України / Харченко С. І. та ін. Київ : Піраміда, 2018. 414 с.
11. Казначейська система : підручник для студентів ВНЗ / Віра Іванівна Стоян, Олександр Степанович Даневич, Михайло Йосипович Мац ; Терноп. нац. економ. ун-т. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 867 с.
12. Кириленко А. В., Боднар О. А. Місце банківських установ у податкових

- відносинах. *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції., 20-21 листопада 2019 р., Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2019. С.76-80.
13. Сіренко Н. М., Полторак А. С., Мельник О. І., Боднар О. А. Бюджетна та податкова системи: методичні рекомендації для проходження виробничої практики здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної форми навчання. Миколаїв. 2019. 52 с.
14. Порядок казначейського обслуговування коштів загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Постанова КМУ від 27 грудня 2022 р. N 1465.

Навчальне видання

КАЗНАЧЕЙСЬКА СПРАВА

Методичні рекомендації

Укладач:

Боднар Олена Андріївна

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 3,6

Тираж 25 прим. Зам. №

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.